

[Søren Andersen.]

sions bistand at afvikle et forpagtningsforhold, når han kan godtgøre, at ejendommen kan benyttes på mere hensigtsmæssig måde end til landbrug. Der kunne gives mange eksempler derpå, men det skal jeg undlade at komme ind på. Der må da afleveres anden jord til grundværdien — jeg kunne måske udtrykke det på den måde: til en grundværdistørrelse, der svarer til ejendomsskylden af den frigjorte ejendom. Brugeren har i så tilfælde ret til at overtage det nye brug, eller måske kan der blive tale om en landarbejderbolig. Dette er dog betinget af, at han senest tre måneder efter kommissionens afgørelse indgiver begæring herom.

Brugeren kan — som efter den gamle lov — få godtgørelse for forskellige forbedringer, men samtidig er han efter den nye lovgivning erstatningspligtig med hensyn til forringelser grundet på manglende vedligeholdelse.

Godtgørelsen skal i fremtiden sættes i forbindelse med den værdiforøgelse, ejendommen har fået og prismæssigt repræsenterer på det tidspunkt, forpagtningen ophører. Nægter ejeren at godkende en nybygning eller ombygning, der er påkrævet — skal vi sige af hensyn til en økonomisk drift af ejendommen eller benyttelse af boligen —, kan husmandsbrugskommissionen give tilladelse hertil efter det nye lovforslag, og såfremt brugeren indlægger vand, elektricitet eller foretager grundforbedringer, der kræver betydelige omkostninger, og ejeren ikke vil bidrage hertil — måske kan det tilfælde forekomme, at han ikke kan —, kan husmandsbrugskommissionen tillade brugeren at optage lån med pant, om fornødent med prioritet forud for en ældre pantegæld; summen må dog ikke overstige den varige værdiforøgelse og må højst være to trediedele af omkostningerne.

Denne bestemmelse må alene ses ud fra den synsvinkel, at ejendommene bør overgå til fri ejendom, at disse ejendomme er uhenigtsmæssigt bygget og utidssvarende drevet, og at de i virkeligheden har hvilet i en driftsform, så at i hvert tilfælde en væsentlig del af dem må siges at være tilbagestående ejendomme.

Jeg er fuldstændig indforstået med, at der må være en paragraf, der omhandler dette forhold. Jeg er tilbøjelig til at tro, at man kunne skrive den lidt anderledes og dog opnå samme resultat. Det er en af de ting, som man, hvis man skal have lovforslaget behandlet i et udvalg, kan se sagligt på dér.

Med hensyn til overleveringsforretninger

vedrørende overtagelse og afståelse af forpagtning er reglerne på linie med den gamle lovs.

Twistigheder om forpagtningsforhold, der tidligere var henlagt under brugskommissionerne og den overordnede fæstekommission, henlægges nu under husmandsbrugskommissionerne i de enkelte amter med et ankenavn som appelinstant. Der kunne naturligvis også her siges enkelte ting om, at der ikke er mulighed for at indanke spørgsmålet for en domstol. Jeg synes imidlertid, at dette ankenævns sammensætning — formanden er jurist, to medlemmer er valgt af rigsdagen, et af landbo- og husmandsforeningerne — er en garanti for uvildighed.

Det er imidlertid hensigten, at ejendomme skal sælges til fri ejendom; det kan ske ved, at ejeren tilbyder brugeren ejendommen. Kan parterne imidlertid ikke handle, skal ejeren senest 3 måneder efter dette tilbud tilbyde ejendommen til staten. Prisen vil da kunne forventes for jord og bygninger at blive ejendomsskyld plus 3 pct. for hver 5 pct., salgsstatistikken for landejendomme er mere end 20 pct. højere end ejendomsskylden. Skulle salgsstatistikken ligge under ejendomsskylden, nedsættes prisen med lige så mange procent, som den ligger under. Det er reelt denne prisskala, man skal regne med. Det er en meget favorabel pris for brugeren, men man bør ved en vurdering af prisen også tænke på de bånd, der indtil nu har hvilet på disse ejendomme.

§ 9 indeholder bestemmelser om, hvordan en ejendom kan frigøres for lovens begrænsninger, og den skal jeg ikke gå nærmere ind på.

For at fremme det ønskede salg af ejendomme gives der ejeren visse begunstigelser, forsåvidt han sælger senest 1. april 1959, medens de nugældende regler naturligvis også består efter denne dag, men de er ikke så gode som de, der findes i lovforslaget.

Der kan for visse ejendomme eller dele af ejendomme lyses jagtfredning, hvis der på godset drives rationel vildtpleje. Der kan tinglyses en vis fredning af bygninger på afståede ejendomme, måske også en bestemmelse om, at en ejendom kun kan benyttes som landbrugsejendom. Disse forhold skal der naturligvis tages hensyn til ved salg. Principielt må man være modstander af, at navnlig jagtret ikke følger ejendommen. Det er imidlertid en af de ting, der i stor udstrækning har afholdt ejerne fra at sælge. Det er i virkeligheden for de såkaldte herligheders skyld, man ofte har bevaret forholdsvis urentable brug. Under en fri-